

גוף האדם נקרא 'ספינה'; כשבני אדם מקושרים זה בזה בקשר אהבה, אף על פי שאי אפשר לכל אחד לקיים כל תרי"ג מצוות, מטלטלין מזה לזה — כשזה קיים דבר זה וזה קיים דבר זה, מצטרפים זה עם זה במעשיהם, מה שאין כן בשאינם קשורים באהבה, אעפ"י שהם סמוכים — אין מטלטלין, מפני שהלבבות רחוקים. (מתוך 'אמרי פינחס' (מקוריץ) לקוטי הש"ס)

דף קא

'אלא לאו אחודה' — פירוש, שופך על גבי עובי הדופן, שהוא רשות היחיד, ואינו שופך על פני הדופן בחזית, כי שם הוא כרמלית, כשם שפני הכותל הסמוך לרשות הרבים — רשות הרבים. ועוד, הלא אסור להוציא הכלי לכרמלית. (חזון איש — קג, יח)

'הני ביצאתא דמישן אין מטלטלין בהן אלא בארבעה, ולא אמרן אלא שאין בפחות משלשה ארבעה' — על פירוש רש"י, שקרקעית הביצית הולכת ומתחדדת עד שאין שם רוחב ארבעה — הקשו התוס', הלא מקום שאין בו ד' על ד' הוא מקום פטור, ומדוע אסור לטלטל שם? יש מפרשים שרש"י סובר שכל מקום פחות מארבעה הנמצא בכרמלית, אינו מקום פטור אלא דינו ככרמלית, לפי ש'מצא מין את מינו וניעור'. ומחיצות המגדירות מקום פחות מד' על ד', אינן יוצרות הפרדה לענין זה. וכפי שנראה מדברי הרמב"ם (יד, 1) שבור בכרמלית אפילו הוא עמוק מאה אמה ואין בו ארבעה על ארבעה — דינו ככרמלית. (ע' 'עלה יונה' עמ' קעד — בבאור השיטות; חזון איש עג, ד). ויש אומרים שהכרמלית, בניגוד לרשות היחיד, אינה צריכה ארבעה טפחים בקרקעיתה, אלא די בכך שיש בה ריוח ארבעה למעלה. רק ברשות היחיד הקפידו על קרקעיתו כשהיא צרה ואינה ראויה לשימוש. (ריטב"א. וע' גם 'חדושי הר"ן' ו'שפ"א. עוד על קושיות התוס' — ע' בקהלות יעקב מז). עוד הקשו התוס' על פרש"י, הלא כיון שיכול למלאות את הקרקעית בקנים ובעצים ולהשתמש שם, גם אם לא מילאו ייחשב כרשות היחיד, כמו שאמרו לענין מקום שמילאוהו ביתדות, 'דאי בעי מנח עליה מידי ומשתמש'.

קושיא זו תירץ הרשב"א: סברת 'דאי בעי מנח מידי ומשתמש' אינה אמורה אלא אם כבר חל שם 'רשות' עליה, אלא שמבחינה מציאותית אי אפשר להשתמש בה כמות שהיא, אבל להחל שם רשות משום 'דאי בעי מנח... — אי אפשר, הלכך כל שאין בקרקעית מקום ארבעה — אינה מהוה רשות היחיד. (ע"ע בחדושי הגר"ח הלוי (שבת יד, א) שכתב להוכיח מפירוש רש"י, שרשות היחיד אינה צריכה 'קרקע' ארבעה, אלא די ב'מקום' ארבעה, שאם לא כן, אין מובן לשאלת הגמרא 'נימא גוד אחית מחיצתא' — מה יועיל שנמשיך את המחיצות הלא אין רוחב ד' על ד' בקרקעית. ואולם לפירוש רבנו חננאל והתוס' כאן, אין כל הוכחה לכך מסוגיתנו. וע"ש שתלה בזה מחלוקת רש"י ור"ח במקום אחר).

(ע"ב) 'משה, שפיר קאמרת...' — מובא בשם האריז"ל, [עפ"י הגמרא כאן ועוד], שמשה רבינו ע"ה הוא שורש נפשות תלמידי חכמים שבישראל, ובפרט של חכם הדור, כי נשמת משה כלולה מכל נפשות ת"ח שבכל דור ודור. ועל כן כוננו תלמידי חכמים מסוימים בשם 'משה' — כי כח התורה והחכמה וההכרה שבנפשות חכמי ישראל, היא נשמת משרע"ה. וכן מובא בזהר (עקב), שמשה רבינו ע"ה מאיר בכל דור ודור. והיינו, בחכם שהוא ראש כנסת ישראל באותו דור, כמשה בשעתו, בו ביחוד מאיר אורו של משה.